

VEČERNI LIST

Posamezna številka 40 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 40 vln.

Amerika nam posodi 250 milijonov.

Belgrad, 23. decembra. Amerika nam stavlja na razpolago še eno posojilo 250 milijonov dolarjev brez ozira na avans na našo vojno odškodnino. To posojilo bi se imelo porabiti za nabavo železniškega telefonskega in telegrafskega materiala v Ameriki. Govori se, da je bil ta predlog

z naši strani načelom sprejet, za nabavo železniškega materiala v Ameriki. Razpravljali so tudi o ustavotvornem odboru, ki se bo v nekaj dneh konstituiral. Minister Bugšeg je razpravljaj o naredbah, ki se nameravajo izdati za boj proti draginji.

Vladna nagrada oderuhom.

LDU Belgrad, 23. decembra. Minister Bugšeg bo zahteval od ministrskega sveta kredit za boj proti draginji. Denar, ki ga bo s kreditom dobil, se bo porabil kot raz-

lika med prodajno in nakupno ceno življenjskih potrebščin. Ministrski svet je ta kredit odobril. (To bo premija za oderuhe, ki draže živež.)

Kapitalisti oznanjajo revolucionarno diktaturo.

Belgrad, 23. dec. V političnih krogih vzbuja senzacijo današnji uvodnik »Beogradskega Dnevnika«, ki ga je napisal agent notranjega ministra Krsto Cicvarić. V uvodniku se trdi, da je sedanja vlada revolucionarna in da ima z ozirom na to pravico do vsakršnih izrednih odredb. Zdi se torej, da demokrati ne nameravajo samo absolutistično vladati, nego uvesti v državo tudi boljševiški teror. Oni dobro vedo, da nimajo pristašev in zato bi hoteli doseči oblast istim potom kakor Trocki v Rusiji.

Belgrad, 23. dec. Politični položaj postaja vedno bolj zapleten. Opozicija je po-

udarjala v svojem manifestu, da zahteva sklicanje parlamenta ter da bo podpirala z vsemi svojimi silami njegovo delo. Demokrati pa, ki so izvedli v Bosni in Hercegovini znane volitve v začasno narodno predstavništvo, v katero so zvlekli ljudi, ki niso imeli nobenega zaupanja med narodom, ti pa sedaj govorijo, da narodno predstavništvo nima zaslombe v narodu in zahtevajo njegov razpust, samo da morejo uveljaviti svojo diktaturo. Za ta načrt hočejo izrabiti tudi krono, da bi tako pri bodočih volitvah za konstituanto stala na eni strani krona z demokrati, na drugi pa opozicijski blok. Obeta se torej hud boj.

7. januarja začno reševati jadransko vprašanje.

LDU Dunaj, 25. dec. (ČTU). »Wiener Telegraf« poroča iz Rima: V političnih krogih se govori, da se bo medzavezniška konferenca, ki bo reševala jadranski pro-

blem in odločevala tudi o usodi Reke, sestala dne 7. januarja v Parizu. Niti bo pri konferenci navzočen.

Republikansko gibanje v Macedoniji.

Belgrad, 23. dec. V Macedoniji je Dr. Lj. Lapčević izvedel organizacijo komunistov.

Radikalni zastopnik, svečenik Ilić je govoril na shodu v Skoplju v popolnoma republikanskem zmislu.

Zločin na ljudstvu.

Kapitalistično-socialistična vlada v Belem gradu je sklenila vladati absolutistično, brez ljudstva in proti ljudstvu. Življenjski interesi ljudstva so izročeni na milost in nemilost v roke nekaj mož, ki ne čutijo v sebi nobenega čuta odgovornosti napram ljudstvu. Ljudstvo je v nevarnosti, da bo teh par mož v Belem gradu, ki se nazivljejo vlada, vladalo v njegovo škodo. Ta nevarnost ne obstoji morda jutri ali po jutrišnjem, ta nevarnost je že nad ljudstvom, godi se že nesreča in blizamo se že katastrofi.

Eno milijardo ljudskega denarja je vrgla klika, ki se nazivlje vlado, v žepo židovskih in nežidovskih kapitalistov, ki so ob tistem privoljenju vlade same pokupili živež, ga tako vzeli ljudstvu in ga ob času potrebe postavili na trg za oderuške cene. Ljudstvo trpi budo in pomanjkanje, vključ temu, da se dušimo v papirnatem denarju, trpi in strada vključ temu, da je naša zemlja bogata dovolj, da vse v obilni meri prehrani. Draginja je na višku! Ne! Kdo bi vedel, kdaj doseže svoj vrhunec, ko cene neprestano rastejo. Pod grozečim pritiskom nevolje in obupa nesrečnega prebivalstva je vlada uvedla takozvano akcijo za pocenjevanje živil. Vlada bo od pijavk za ogromne vsote nakupila živil ter jih bo dala ljudstvu na razpolago po znižani ceni. Za to slavno demokratsko-socialistično »akcijo« bo vlada iz državnih sredstev dala ogromno vsoto ene milijarde. Ena milijardo premije bodo dobili ljudski oderuhi za to, da so odjemali ljudstvu pozdravljajočo pocenjevanje in ljudstvo ga hoče! Toda za one milijone difference, ki jih bo trpela država, sta odgovorna Bugšeg in cela vlada, ker nista pravočasno skrbela za cenena živila. Sedaj naj bi pa bremena nosilo lačno ljudstvo! Ta vlada kapitalistov in socialistov ima srce za kapi-

taliste in izkoriščevalce, a strah ima tudi pred ljudstvom.

Zato se boji parlamenta, ki bo terjal od nje računa za zavržene milijone, boji se volitev, na katerih bi ljudstvo svobodno lahko izreklo svojo sodbo, boji se najmanjših pojavov svobodne ljudske avtonomije, zato razpušča celo svobodno izvoljene občinske zastope.

V zameno pa hoče ta peščica ljudi v Belem gradu sama izdati volilne postavke za parlament in občine, da tako pristrže mnenje ljudstva po svoje in v prid kapitalistom. Ona uvaža pri nas nasilno diktaturo železne pesti brez pravice, brez zmišla za korist države in ljudstva.

Diktatura pa je pest na oko pravi demokraciji, svobodno izraženi volji ljudstva. In vendar teh ljudi še danes ni sram, da se nazivljejo demokrate. Predsednik češke republike Masaryk je gotovo mož po srcu vladne klike. Toda, ko so mu ob njegovem povratku v Prago češki legijonarji ponudili diktaturo nad češkim narodom, je odvrnil odločno: »Preveč sem veroval in deloval celo svoje življenje za demokracijo, da bi se sedaj drznil tako pregrešiti nad najsvetejšimi pravicami svojega naroda.« Ali se morda belgrajski pigmeji smatrajo za večje državnike ko je Masaryk? Mogoče! Domišljavost je vedno prvi in glavni znak malih ljudi.

Samouprava, združena z volilno pravico, je temelj demokracije. Pri nas pa razen ministrov ter njihovih biričev in zadržev nima noben človek nobene besede. Angleški državnik Lloyd George, ki se sicer ni učil politike pri mažarskih grofih, ki pa je kljub temu eden najrazboritejših državnikov sveta, je leta 1905. govoril v volilnem boju zopet kapitaliste tudi sledeče besede:

»Volilna pravica je najbolj dragocena posest delavca. Ali naj bo to edina posest, ki je državni zakoni ne ščitijo? Če je komu bil s silo ugrabljen groš, mu stoji cel po-

stavni aparat na razpolago, da ga zopet dobi in da izroči grešnika roki pravice. Zakaj ne velja isto za volilno pravico? Te dni so zaprli divjega lovca za šest mesecev. Če posestno pravo na zajcih in lisicah v takem obsegu uživa zaščito, kako naj bi se odrekala zaščita volilni pravici delavca? In zakaj naj bi onega, ki mu jo skuša ugrabiti in uloviti, ne zadela ista kazen kot divjega lovca?«

Če oni, ki ustrelijo v graščakovem gozdu zajca, zapade roki pravice, koliko bolj bodo zapadli roki ljudske pravice zločinci, ki so ljudstvu v dneh najhujšega pomanjkanja zaprli usta, mu vzeli pravico govoriti in ga nemega in zvezanega izročili izkoriščajočemu kapitalu.

Zločin nad enim človekom se kaznuje, a zločin nad celim ljudstvom naj ostane brez kazni? To zahteva pravica, red in bodoči mir v državi!

Stanovanjska komisija.

Današnja stanovanjska komisija je dete, kateremu je pri rojstvu kumoval menda sam sedanji deželni predsednik, takrat še podpredsednik. To dete je bilo že mrtvo rojeno, kar so zatirjali že takoj pri njegovem rojstvu ljudje, vsi brez razlike strankarske pripadnosti. Svarila pred brezglavnostjo smo čuli od vseh strani. Tudi to ni odvrnilo gospodov, kateri mislijo, da imajo več organizatoričen talent v zakupu, od njenih nadaljnjih ukrepov. Šli so svojo pot naprej in spravili res nekaj visokostojen družin, katere so smatrali za neobhodno potrebščino mlade Jugoslavije, pod streho. Da se je pri teh ljudeh oziralo le na naslov, je samo ob sebi umevno. Tako smo prišli tako daleč, da prebivajo danes v vagonih le družine, katerim ni usojeno, sklicevati se na visoka dostojanstva, ki bi jih bili uživali v propali Avstriji, in to so ponajveč pristne slovenske delavske družine in pa taki, katerim je vojna furija pokončala vse njihovo imetje. Torej politični preganjanje in pravem pomenu besede. Pri tem stavku si drznem izustiti tudi tale stavek: Političnim preganjanjem po mojem naziranju ni smatrati samo onih, kateri danes ob vsaki priliki povdarjajo »jaz sem bil toliko časa zaprt, ampak vsakega človeka, ki je na katerikoli način trpel za ustanovitev Jugoslovanskega kraljestva. Če bi se naši merodajni faktorji ravnali po tem naziranju, bi danes gotovo ne bilo v vagonu niti ene družine več, kajti to so naši pravi politični preganjanji, ker morajo žalostno usodo preganjanja trpeti še v lastni domovini, v katero so se zatekli ob najtežji uri, a je napram njihovem trpljenju gluha in brezčutna. Povrnimo se nazaj k delovanju stanovanjske komisije. Ako ob današnjih razmerah hoče oblast dobiti stanovanje, je treba v prvi vrsti nekega gotovega načela in se po istem ravnati brez razlike na strankarsko mišljenje in dostojanstvo, česar pa o stanovanjski komisiji ne more nihče trditi. Tako naj bi n. pr. veljalo načelo: Družina brez otrok ali do 4 otrok dve sobi, družine z več nego s 4 otroci 3 sobe. 3 sobe naj bi bil v današnjih razmerah maksimum kar sme ena družina posedovati, in sicer naj bi ta maksimum veljal le za družine z več nego 4 otroci. Za samce naj bi veljalo načelo: Dva v eno sobo! V kabinah pa 1 samec! Jaz sam sem prepričan, da bi se dalo na ta način precejšno število družin spraviti pod streho.

Isti bi pa morali še dalje. Treba je okupirati vse razpoložljive prostore, kateri služijo danes raznim trgovcem za skladišča, a so bila že svoj čas stanovanja. Ako hodimo po ljubljanskih ulicah, seveda ne brezbrizno, opazimo, da imajo mnogi trgovci v prvem nadstropju nad svojimi trgovinami skladišča. Razum tega pa imajo nekateri še celo v popolnoma privatnih hišah skladiščne prostore, ki so svoj čas služili za stanovanja. Taki prostori so obojito ob sedanjih trgovskih razmerah jako prikladni. Na to se pa stanovanjska komisija seveda ne bi smela ozirati in treba bi bilo, da se taki prostori preje najdejo in zasežejo, predno bodo še premeteni ljudje obesili na kakšno okna kakšne krasne za-

Pomanjkanje premoga.

»Kaj pa delaš, dragi Jaka? Pohištvo to je čudno, res; ali zdaj je moda taka, ali nor si do ušes?«

»Dragi moj, ko ni premoga, je treba žagati tako, vsak dan košček — račja noga, da le v sobi je gorko.«

vese. Tudi na ta način bi se našlo nekaj stanovanj. Ta stanovanja bi ne bila niti majhna, iz nekaterih bi se dalo morda ob dobri volji napraviti še celo po dveje ali še več stanovanj.

Nadaljna skrb vlade in vseh vojaških oblasti pa bi morala obstojati v tem, da se vsi uradi, naj bodo ti civilni ali vojaški, skrbijo kolikor največ mogoče. Ob takem pomanjkanju stanovanj, kakršno nas danes tare, nikakor ne gre, da ima vsak referent in svetnik svojo sobo in morda še sprejemnico posebej. Razkošno reprezentanco, kakor nas opominja na propalo Avstrijo, dokler nimamo naših ljudi od streho, zavrzimo. K temu mora pa seveda prispevati vsak Jugoslovčan, od predsednika za Slovenijo pa do zadnjega uradnika s poverjeniki vred. Na ta način sem trdno prepričan, da bi bilo mogoče izprazniti tudi vojaškansko stavbo v Stritarjevi ulici, kjer se sedaj nahaja nebroj uradov. Za koliko družin bi bilo tu prostora!

Ako pa še to vse ne zadostuje, kaj najbrže ne bo, potem bo treba misliti na začasne barake. Med vojsko smo videli, da so rastle barake z neverjetno naglico. Je-li vse to sedaj nemogoče postalo? Tudi ob ljubljanskem potresu smo videli, da se dajo barake hitro postavljati, in to dobre barake. Kdor tega ne veruje, naj si ogleda Lencertovo barako zraven topničarske vojašnice. Ta je stala po potresu v Latermanovem drevoredu, bila je torej že podrti in prenešana, a je še danes lično prebivališče. Iz vsega se vidi, da je treba le dobre volje, človeškega razuma in, kar je glavno, sočutja. Pri današnjih motgatih pa ni ne enega ne drugega, najmanj pa sočutja, sicer bi ne bilo mogoče, da smo danes na slabšem nego smo bili 29. novembra 1918. — H.

Ta slavna stanovanjska komisija je sedaj — hvala Bogu — končala na neslaven način. Zgodilo se je, da so sedaj njo samo vrgli iz njenih prostorov na policijskem ravnanstvu. Ker ta stanovanjska komisija ni znala dobiti zase drugih prostorov, je ostala na cesti. Njeno delovanje je zaključeno s tem, da je brez strehe. Ker je še nekaj razbitih vagonov praznih, naj se potrudijo tja čez praznike. Potem pa prevzame njene posle druga komisija, ki ji želimo v njenem delovanju več uspeha, takta, previdnosti in nepristranosti!

Stavka v Italiji.

LDU, Milan, 23. decembra. (DKU.) Dne 26. decembra se bo proglasila na vseh italijanskih sekundarnih železniceh generalna stavka.

Nemški cesar pojde pred sodišče.

LDU, Berlin, 23. decembra. (DKU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Bazla: Kakor javlja »Daily Mail«, je bivši cesar Viljem pripravljen, zagovarjati se pred sodiščem zaveznikov. Vendar pa želi, kraj in čas sam določiti, in želi, da bi ga zagovarjali nemški juristi.

Enfanta prišla Nemčijo.

LDU Pariz, 23. decembra (DunkU — Brezzično.) Zastopniki petih velesil so snoči pod predsedstvom Clemenceauja sestavili odgovor nemški vladi. Ta nota ima jako odločen ton. Nemčija mora podpisati protokol z dne 1. novembra, po katerem se mora oddati 400.000 ton pristanišnega gradiva v nadomestilo za ladje, uničene v Scapa Flowu. Ako bi s izkazalo, da množina zahtevanega gradiva ne odgovarja množini gradiva, resnično nahajajočega se v nemških lukah, bi se to svoj čas upoštevalo. To noto je davi izročil nemški delegaciji Dutasta.

Politične novice.

— **Socialpatriotična dvoličnost.** Današnji »Naprej« prinaša obširne govore socialpatriotov z nedeljskega shoda. Naravnost neverjetna drznost, s kakim komedijanstvom se prihaja pred socialpatriotične poslušalce. Zahtevajo odstranitev kapitalističnega sistema in zamolčijo, da podpirajo v Beogradu in Ljubljani in Zagrebu in v celi državi na najodličnejši način kapitalizem. Zahtevajo demokratični volilni red za občine; za vse državljane obeh spolov, a njihovi ministri so ravno izdali za Hrvatsko nazadnjaški volilni red, kjer se ženam odreja volilna pravica in se ureja, čujte socialpatriotični backi, ustmena volitev. Tožijo nad jugoslovansko buržuazijo, da draginjo še povečava s svojo nesposobnostjo, a pozabljajo, da je socialpatriot Bugšeg vodja te buržuazije za draginjo. Slednjič se tožijo nad tem, da vlada v času revolucije upaja policijske in absolutistične metode in utrjuje militarizem, a to zamolčijo, da so odlični člani te vlade socialpatriotični voditelji Kristan, Bugšeg, Korac. Čudimo se delavcem, ki še mirno prenašajo to dvoličnost in hinavstvo.

— **Zagreb brez moke v praznikih.** Zagrebčani bodo obhajali božične praznike ob črnem kruhu, ker transporti z belo moko, ki so bili iz Banata na potu v Zagreb, zaradi nerednosti v železniškem prometu niso prišli pravočasno v Zagreb. Železniški minister Drašković že čez mesec dni potuje po Francoskem, namesto da bi se doma briga za železniški promet. To je zares višek zanemarjanja svojih dolžnosti. Proč s takimi ministri!

— **Greh nad pravicami ljudstva.** »Straža« piše: »Najhujša nesreča za narodo je bilo vedno, ako so ga v odločilnih trenutkih vladali mali in vsakdanji ljudje, ki so jim bili lastni interesi in osebnemu egoizmu vse. Kar je strupena slava za nežni cvet, to je sedanje demokratsko-socialistično tiranstvo za mlado Jugoslavijo. Ljudstvo je verovalo v svoj ideal, v svoje pravice. Temne, hudobne sile pa hočejo vzeti ljudstvu vero in ideal. Celi svet veruje v idejo demokratizma in ljudskih pravic, mi Jugoslavlani pa naj ne bi verovali. Če kdo v sedanji dobi zanika idejo demokratizma, ali s tem ne podpisuje samemu sebi smrtno obsodbo? In izročeni bodo v smrtno obsodbo vsi, ki so se pregrešili nad najprimitivnejšimi pravicami našega ljudstva. Ljudstvo jim bo podpisalo smrtno obsodbo. Ko se je vrnil Masaryk iz Amerike kot narodni osvoboditelj, so mu ponudili navdušeni legionarji diktaturo čez celi češki narod, češ: ukazuj, mi se ti slepo pokorimo! Masaryk jih vze iz sebe zavrne: »Preveč sem veroval in deloval celo svoje življenje za demokracijo, da bi se drznil tako pregrešiti nad najsvetejšimi pravicami svojega naroda.« Tako je odgovoril Masaryk, tako misli tudi češka inteligenca. Kako misli in govori pa naša inteligenca? Je velika sramota za Jugoslavijo, da ima v demokratičnem času absolutistično vladno, neodpustljivo, kulturna sramota pa za pretežno večino naše inteligence, da k tej sramoti molči ali jo celo cinično odobrava. Da bi vstal iz svojega groba Evangelist Krek in nas poučil, da je »sužnost veleizdajal.« — Dal! In da je veleizdajal nad državo in ljudstvom sedanje ravnanje demokratsko-socialistične vlade!

— **Nismo sicer še v veselem predpustu,** a obetajo se nam že prekrasni predpustni užitki. Prvi znanilci predpusta prihajajo. Škoda, da za velik del ljudstva, ki ne bere »Napreja«, ostane ta dragoceni vir neskaljenega veselja zaprt in neznan. Stvar je ta-le: V Belem gradu socialni demokracije — to se pravi gospod Kristan — zatrjujejo, da pojdejo z demokratičnimi kapitalisti v skupen volilni boj proti »klerikalcem«. V istem času oznanja »Naprej«, da gredo socialni demokrati rajši z vrstniki, ko z demokrati, ki leže v črnem

grobu. Ni petelin še trikrat zapel, ko je socialistični govornik v Mestnem domu zatajil vraga — ki bi sicer ne bil napačen sodrug — ter ga zamenil z nemškimi in laškimi sodrugi. Če ne obstoji morda kaka notranja srčna vez med slovenskimi socialisti, gospodom vragom, laškimi sodrugi in nemškimi socialisti, bi bila ta sprememba naravnost velikopotezna. Toda zgodilo se je, da je »Naprej« tudi svoje nemške in laške sodruge zatajil ter v torek naznanil sledečo odrešilno formulo svoje politične ženijalnosti: »Raje se pa zvežemo s klerikalci, in če treba, vržemo zato tudi sedanjega predsednika deželne vlade, damo mahtar vlado in občino sploh samo klerikalcem...« — Z eno besedo, obširen program, izdelan s humorjem, ki ima na sebi vse znake obupa in jeze. Gospod Kristan nosi debelo plast odgovornosti na svojih plečih, ko s svojimi političnimi kupcijami tako trapi sodruge okrog »Napreja«. Nam je to žal, ker vsakomur želimo zdravo pamet in razsodnost!

— **Boljševizem na Daljnem Vzhodu.** Sovjetska vlada skuša izrabiti globoka naspotstva, ki obstoje med Korejci in Japonci. Japonska je po vojni l. 1905. dobila protektorat nad Korejo, se tam ugledala in japonska veleindustrija do krvi izrablja v svojih obratih korejsko delavstvo. Korejci tudi niso še pozabili, da ni daleč čas, ko so imeli še samostojno državo, ki je bila sicer trhlja in zastarela, a bi se mogla pod moderno upravo lepo razviti; poveljevala bi promet med Mandčurijo in Japonsko in Severno Kitajsko. Ta dva momenta, socialnega in narodnega, skušajo izrabiti boljševiki. Izdali so proglaš na korejsko ljudstvo, v katerem ga pozivajo, naj se kot svobodna republika pridruži ruski federativni sovjetski republiki. Novo gibanje so zanesli v Korejo predvsem korejski delavci, ki so bili med vojno kot pomožne moči pri sibirski železnici.

— **Nevarna položaj na Španskem.** Kakor poroča »Politiken« iz Pariza, prihajajo neprestano vznemirjajoče vesti o položaju na Španskem. Krizo označujejo kot skrajno resno, posebno položaj v Barceloni je zelo vznemirljiv. Tam so atentati z bombami na dnevnem redu. V zadnjih treh mesecih je bilo na Španskem umorjenih 100 delodajalcev. Tudi policijski prezident v Valenciji je bil umorjen. Vrok je strašna draginja in majhne mezde.

Dnevne novice.

— **Bodimo ljudje! Prejeli smo:** Blizajo se mrzli zimski dnevi, dvakrat mrzli za tistega, ki ni tako srečen, da bi se mogel tistiniti pod svojo lastno streho. In med te reveže moramo šteti predvsem naše brate z zapada, ki jim je delal odhodnico tresk granat in jih je sprejela pod gostoljubno streho — baraka ali vagon na zepučnem tiru! Koliko so trpeli ti nesrečneži, to vedo pač samo oni. Ni bilo dosti, da so jim granate raznašale domove in trgale zemljo, tudi med brati so se počutili — tujci! To je deloma razumljivo. V tistih časih je bilo življenje težko, tako, da nisi mogel storiti tega, kar ti je velevalo srce. Danes so se razmere vsaj toliko spremenile, da se nam ni tresti za vsak grizljaj. Drag je, ali — dobi se! Nasproti bratu-beguncu je pa ostala darežljivost — na kartel. In zakaj to? Povejmo odkrito: tudi med temi reveži se je našlo nekaj izmečka, ki so se hoteli obogatiti z nesrečo naroda. In zavoljo teh par gobovcev je padla senca na vse, ki jim je bil delež petih let bivanja med brati — lakota in revščina! Gospod se je usmilil Niniv in rekel, da prizanese mestu, če najde pet pravičnikov, tukaj pa morajo zavoljo par ljudi brez vesti in srca trpeti tisoči. Ali je to bratovsko, ali je to vsaj — človeško? — Leto gre h koncu in bratom-nesrečnežem se bo lepo zdelo, če skušamo vsaj na koncu popraviti to krivico. Vsi, ki vam je bila in vam je sreča mila, da vam ni bilo treba bežati z rodne grude, spomnite se teh svojih bratov, ki žive med vami, odprite roke in odprite srce vsak po svoji moči ter jim priredite povsod »Silvestrov večer« ter jim obdarujte, da bodo vedeli, ko pridejo domov, da niso bili — na tujem! Kjer bi se to ne dalo narediti že na Silvestrov večer, naredite pozneje — glavno je, da naredite! In ljubezen in hvalečnost brata vam je zagotovljena! — P. P.

— **Zdravstvo na deželi.** »Nar. Politika« piše o nedostatnih zdravstvenih razmerah na deželi, o nezadostni preskrbi ljudstva z zdravniki in zdravili. Tu treba nujne odpo: moči. Vrše naj se poljudna predavanja o zdravstvu, o ljudskih kužnih boleznih; šola mora za zdravstvo mnogo več storiti nego doslej. Zdravniki naj redno potujejo po vaseh in naj bodo tam ljudstvu na razpolago; v oddaljenih krajih naj se ustanove zasilne lekarne — najboljše v župniščih. Le tako bo mogoč uspešen boj proti tuberkulozi in drugim ljudskim boleznim.

— **Za povzdigo ljudske štedljivosti.** V okrilju »Hrv. Radiše« — društva za obrtne in trgovske vajence v Zagrebu, ki deluje iz izrednim uspehom, so že dni ustanovili »Centralno poverništvo za organizacijo

drobnih ljudskih prihrankov«, ki bo imel po vseh krajih svoje poverjenike. Ti bodo vodili štedilno delo med ljudstvom, ki se bo vršilo potom praktičnih hranilnih knjižic. Zbirali se bodo najmanjši zneski, tako da bo vsakemu mogoče pristopiti. Za stvar se razvije velika propaganda.

— **Železničar tihotapec z nežigosanimi bankovci.** Pri revizorju južne železnice Josipu Šimeku so našli za 101.000 K nepravilno žigosanih bankovcev. Železniška komisija v Špilju je denar konfiscirala, proti Šimeku je pa uvedena preiskava.

— **Valuta na zagrebški borzi 23. dec.** Dolar (100) : 9200 K; avstr. krona (100) : 55 K; frank (100) : 900 K; marka (100) : 245 K.

— **Belgrajska borza 23. dec.** 20 zlatih dinarjev : 22 din.; kolk. krona (100) : 269 dinarjev; frank (100) : 232 din.; lira (100) : 185 din.; dolar (100) : 2350 din.

Ljubljanske novice.

— **Lj. Operno gledališče.** V petek, 26. t. m. poje vlogo »Kahasa« v operi »Lepa Helena« po okrevanju g. Povhe, režiser in komik.

— **Lj. Orest na Ljudskem odru.** V petek, 26. t. m. se bo vršila na Ljudskem odru predstava Čehove groteske »Medved« in Publijeve burke »Damo Klejev meč« ter Strindbergova »Oresta«. Predstava bo nudila obilo zdravega razvedrila. Predprodaja vstopnic se nahaja v prodajalni »Nove zločbe« na Kongresnem trgu in v trafiki gosp. Modice na sproti Jugoslovanske tiskarne.

— **Lj. Dramatični večer na Ljudskem odru.** Dne 30. t. m. se bo vršil na Ljudskem odru dramatični večer z izbranim sporedom. Igrali bodo Strindbergovo enodejanko, dramo »Pred smrtjo« in Braccovo komedijo »On, ona, on«. Igrajo je prevedel g. prof. Grdina. Režijo vodi g. Peter Klemen. Gostovala bo naša priljubljena umetnica gospa Zofija Borštnik-Zvonarjeva.

— **Lj. Neolika pa tak!** Predsinočnim so igrali v ljubljanskem gledališču opero »Rigoleto«. V vladni loži se prikazeta gg. ministri dr. Kramer in predsednik dr. Žerjav. V parterju se začuje polglasen vzdih možak, ki gotovo ni bil lačen uradnik, ampak rajši presit verižnik ali izvoznikar: »Oh, kako so Ljubljančani neolikan! Minister dr. Kramer je prišel v ložo, da mu nihče ne pleska!« — Čudne pojme mora imeti takle izvoznikar o oliki ljubljanskega občinstva, ko meni, da bo cela Ljubljana ploskala ministru izvoznic, kjerkoli se bo blagovolil prikazati.

— **Lj. Policijski lov na strehi.** Žirovnik France je iz Mengša doma. Te dni je poskušal krasti v podstrešju na Bleiweisovi cesti v hiši št. 18, toda policijski stražniki so, pravočasno obveščeni, šli za Francetom, kateri je po zgledu velikomestnih vlomilcev in tatov zbežal na streho. Pogon na strehi za tatom je bil celo za ljubljansko policijo, katera ima zdaj toliko opravila z zločinci, nekaj novega, a poskušajo je izvršno prestala. Iz previdnosti je sicer pozvala Rešilno društvo na pomoč, toda pomoč ni bila potrebna, ker so Franceta aretirali zdravega na strehi in ga zaprli.

— **Lj. Tatvina pri Gričarju & Mejaču.** Policija je zadevo tatvine pri Gričarju & Mejaču v Ljubljani malone že končala in zaprla šest mlajših »gospodov«, ki so kradli pri navedeni tvrdki in jo oškodovali za nad 100.000 kron.

— **Lj. Celu akte je kradel!** Detektiv Ljubljanske policije so aretirali pri Lloyd biv-

šega vojaka, ki je bil 26. septembra letos odpuščen od vojakov. Mož je velik in nevaren pustolovec. Sam si je ponaredil vojni potni list, s katerim se je vozil za stonj po Jugoslaviji. Ponarejal si je tudi potne liste. Pri njem so našli veliko spisov, kradel je celo uradne akte. Policija zdaj preiskuje, kakšne zločine je ta špeciialist v brezplačnih voznjah in v izsiljevanju učinil.

— **Lj. Ljubljanski tatovi pred deželnim sodiščem.** Josip Cvetko iz Stare Fužine je vlomil ponoči na 27. novembra t. l. v barako kramarice Štrusove in ji je ukradel razno blago. Predsednik Regally obtožencu: »Zakaj ste kradli?« — »Lačen sem bil.« — Predsednik: »Šivanke ste tudi jedli? In radirke? Kaj ne, tudi?« — Molč. — »Kako ste prišli v barako?« — »Ključavnico sem odtrgal.« — »Kdaj boste povrnili škodo 205 K 70 vin. Štrusovi? Nikolil! Kaj nel žalostno!« Sodišče je Cvetku prisodilo šest tednov težke ječe. — »Prav pridren hlapec, kaj nel?« je rekel predsednik kazenskega senata g. Regally trgovcu Antonu Kušljanu, kateremu je hlapec ukradel konjsko opremo. — »Res, takega še nisem imel,« pravi g. Kušljan; sprejel ga je jeseni, cele štiri dni je pri njem. Predsednik obtožencu Francu Kržolu: »Cele štiri dni ste služili, pa vas je prišla žilica, da ste konjsko opremo »sunili.« — Prodajal jo je fижakrju šušteršiču, 250 kron mu je dal zanj. »Kdaj so vas prijeli in koliko denarja ste še imeli?« — Kržolj odgovori: »Še tisti večer me je policija prejela, tri krone sem pa še imel.« — Predsednik: »V teh kratkih urah ste toliko zapravili!« — Sodišče je pridnemu hlapcu prisodilo šest mesecev težke ječe.

— **Lj. Kaj vse povzroči maček.** Neki zelo znan Ljubljančan je prišel te dni iz vesele tovaršije zgodaj zjutraj domov. Ko je zjutraj vstal, so ga seveda boleli lasje. Kar zapazi, da smokinga in telovnika ni. Okraden sem! Hitro na policijo, da »ravbarje« dobje in smoking pa telovnik z njimi. Dva sta bila osumljena. Ko pa pride gospod zopet domov in odpre omaro, sta visela v najlepšem miru smoking in telovnik notri. Seveda je gospod hitro pritekel na policijo povedat, da je »našel«, kar je mislil, da je ukradeno. Zagonečka pa le še ni popolnoma rešena, ker gospod ne ve, ali se je v stanju mačka zmotil ali so ga pa kakšni porredneži pošteno »potegnili«.

— **Lj. Preprečeno tihotapstvo.** Detektiv kolodvorske policijske ekspoziture so ustavili pri ekspresnem vlaku Beograd-Pariz dne 23. t. m. Marijo Štokar iz Kontovelje in njeni tovarišici, ker so nameravale utihotapiti več tobaka čez demarkacijsko črto; premočno so se oblekle v obleke z vžitim tobakom Ema Štokar in Josipina Daneu iz Kontovelje in Eliza Frank iz Leithofna. — Prijeli so tudi Marijo Ružič, ki je nameravala vtihotapiti več živil čez demarkacijsko črto. Blago so organi kolodvorske ekspoziture zaplenili. Ker so navedenke policiji znane verižnice, se jim je prepovedal povratek v Jugoslavijo.

— **Lj. Vestna varuha.** Uslužbenca »Zitnega prometnega zavoda« Mahkota Anton in Robe Vinko sta stražila med opoldanskim odmorom od 11. do 13. ure vagon, v katerem je bilo še do 1500 K vrednega repnega semena. Navedena stražnika sta pa svoje mesto, dogovorjena z nekim vojakom, zapustila in vojak je med tem odpeljal kdo si ga vedi kam repno seme. Oba stražnika so detektiv kolodvorske policijske ekspoziture aretirali in ju izročili deželnemu sodišču.

Vrnitev.

Spisal Rabindranat Tagore.

(Dalje.)

Ko je njegva žena zagledala dečka, je vzkliznila: »Kakšno skrb in žalost nam je napravil ta paglavci! Ali ne bi storil bolje, da ga pošlješ domov?«

Fatik je slišal njene besede in je glasno zaplakal: »Stric, jaz sem bil ravno na potu domov, ko so me ujeli in pripeljali nazaj.«

Mrzlica se mu je povečala in vso to dolgo noč se mu je bledlo. Bizamba je pripeljal zdravnika. Fatik je odprl svoje vročice goreče oči, strmel v strop in dejal negotovo: »Ali so že počitnice, stric? Ali lahko grem domov?«

Bizamber si je otrl solzo iz oči, vzel Fatikove suhe in vroče roke v svoje in je sedel pri njem ves čas. Deček je zopet pričel mrmrati. Nazadnje se je njegov glas vznemiril: »Matil« je vpil, »ne bij me takol! Mati, saj ti povem po pravici!«

Naslednjega dne se je Fatik zopet zavedel za kratek čas. Njegovi pogledi so begali po sobi, kot bi čakal nekoga. Končno je z izrazom prevare na obrazu padla njegova glava nazaj na blazino. Obrnil se je proti steni in globoko vzdihnil.

Bizamba je uganil njegove misli in mu je pošepetal, nagnivši glavo:

»Fatik, po tvojo mater sem poslal.« Dan je potekel. Zdravnik je izjavil s skrbnim glasom, da je dečkovo stanje zelo resno.

Fatik je pričel kričati: »Zmerjenol — Tri vrvice, Zmerjeno — štiri vrvice. Zmerjeno —« Slišal je pomorščake, ki so na rečnem parniku merili globino z vrvice, obteženo s svincem, in klicali. Zdaj je meril on sam neznan in neskončno morje.

Proti koncu dneva je planila Fatikova mati v sobo kot vihra in ga pričela tresti, jadikovati in na ves glas vpiti.

Bizamba jo je poizkusil pomiriti, toda ona se je vrgla čez posteljo in kričala:

»Fatik, moj ljubček, moj ljubček!« Fatik je prekinil za trenutek svoje nemirno premetovanje. Njegove roke so prenehale biti. Dejal je: »Da.«

Mati je kričala iznova: »Fatik, moj ljubček, moj ljubček!«

Fatik je okrenil počasi z glavo in dejal ne da bi se ozrl na koga:

»Mati, počitnice so tu.«